

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф.д-р Дора Георгиева Христова

на дисертационен труд на тема: „ЗВУКОВИТЕ ИКОНИ НА
БЪЛГАРИЯ“

на докторант Кристина Иванова Карамфилова

За присъждане на образователната и научна степен „Доктор“
Професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по
(Методика на обучението по музика)

АВТОР: КРИСТИНА ИВАНОВА КАРАМФИЛОВА

НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ: ДОЦ. Д-Р ЖАН ГОЛОГАНОВ

Представеният за рецензия дисертационен труд на Кристина Карамфилова е задълбочено изследване на методиката на обучение в класовете по народно пеене, базирано върху конкретен музикален текст: „Звуковите икони на България“. Авторът е известен български композитор-фолклорист, със световни награди за творчество, в известен период от професионалното си развитие и главен художествен ръководител на АНПТ „Филип Кутев“ и педагог в СМУ „Любомир Пипков“ – София. Цикълът от песни, изцяло на фолклорна основа, е благодатна почва за импровизации и педагогически експерименти в процеса на заучаване на музикалния текст – това, което е провокирало Кристина Карамфилова да оформи в научен труд новаторския методически модел на композитора в обучението по народно пеене.

От 2004 г. докторантката е част от състава на вокалния ансамбъл „Драгостин Фолк Национал“, създаден преди 22 години от проф. Стефан Драгостинов, превърнал се през последните години в творческа лаборатория за композитор и певци в осъществяването на творческия проект „Антология на българския фолклор“. В продължение на 12 години Кристина Карамфилова е част от този

лабораторен процес и изгражда за себе си завършен продуктивен модел за педагогическата си дейност.

Трудът е многообемен и широкообхватен, езиковият изказ е строго научен организиран и максимално детайлизиран. Състои се от уводна част, изтъкваща актуалността на проблематиката и наличието на нов методически модел в процеса на заучаване на пиесите от „Музикалните икони на България” за вокално усъвършенстване на народния певец - овладяване елементите на вокалната техника и постигане култура на звука.

„Днес приемствеността на песенната фолклорна традиция е поверена изцяло на професионалното музикално образование, което носи отговорността да възпитава, да усъвършенства фолкорно-изпълнителската дейност и да реализира професионализиране на кадрите. Тази особеност изисква добре организирана и адекватна учебна система, съобразена с новите изисквания за новаторство и европейски дух.”- твърди докторантката Карамфилова.

За основна цел на труда си тя представя проучването и приложението на новия методически модел за вокално обучение на фолклорния изпълнител, осъществено от проф. Стефан Драгостинов в процеса на работа върху пиесите от песенния му цикъл „Звуковите икони на България България”. Обект на изследването са ученици, изучаващи народно пеене, предмет е постановката и развитието на вокално-техническите способности на тези ученици. В изследователската си работа докторантката използва следните методи : систематизиране на специализирана литература, наблюдение и участващо наблюдение, анализиране на случаи от практиката и изследване и анализ на съдържанието им, провеждане на анкетно проучване сред утвърдени вокални педагози в областта на фолклора. Основната хипотеза, защитена в дисертационния труд „гласи, че прилагането на представения методичен модел в обучението по народно пеене подпомага и подобрява усвояването на вокално-техническата певческа култура и съдейства за усъвършенстването на всеки фолклорен изпълнител” /текст на автора/.

Изложението на дисертационния материал е организирано в 3 глави: Заключение с приносните елементи, Приложение 1 –Комплекс от технически упражнения за вокална постановка, Приложение 2 – Анкетно проучване за резултатие от прилагане на нов комплекс технически упражнения за разпяване, Библиография с 91 имена, Сайтотграфия с 18 сайта.

Г л а в а п ъ р в а анализира накратко и стегнато вокалното обучение по народно пеене в България, основните положения и твърдения в теоретичните трудове на видни български педагози /Анастас Дафов, Асен Диамандиев, Анка Кушлева, Светла Калудова-Станилова/, прави теоретичен обзор върху съществуващата до този момент методика по народно солово и хорово пеене /Михаил Букурещлиев, Иван Вълев, Василка Спасова, Стефан Чапкънов, Дора Христова/, излага особеностите на българската народна песен, разработени в трудовете на известните етномузиколози Добри Христов, Александър Моцев, Николай Кауфман, Тодор Джиджев. Акцентът в тази първа глава е върху аспектите на съвременното фолклорно изпълнителство – сцена – медии – професионално и самодейно творчество – обучение. Докторантката изяснява спецификата на звукоизвличане в българския фолклорен изпълнителски стил /позиция на ларингса и регистри/ и етапите на изработване на постановка, звуководене, вокалообразуване. Като трета част на тази първа глава е отбелязано наличието и спецификата на фолклорното ансамблово музициране – фактор във вокалното развитие на певица, пеенето на автентичен и аранжиран фолклор и зараждането му в България, изясняването на функциите на многогласието /диафонията/ във фолклора ни като „продукт на звуковисочинно йерархизиране на обредно поведение”, и накрая анализиране двугласното пеене в България: Средна Западна България, Пазарджишко-Ихтиманска област, Пиринска и Велинградска област.

Докато изложението до тук е обзорно и информативно В т о р а г л а в а вече навлиза в същността на проблематиката.” З в у к о в и т е и к о н и н а Б ъ л г а р и я „ – като една съвременна форма на съхранение на българските песенни традиции - част от 20-годишния проект на проф. Стефан Драгостинов, разгърнат в 11 компактдиска и целящ създаване на „броеница” от позабравени традиционни народни и авторски песни от различни фолклорни региони на България. Във времето на глобализация настъпва момент на „прераждане” на музикалните фолклорни традиции, адаптирането им към новите реалности и модерното им интерпретиране. Във съзвучие с тези промени се появява необходимостта от промяна и обновяване на педагогическите методи, а именно от нов методически модел в обучението по народно пеене. На тази необходимост откликва Кристина Карамфилова и разкрива ноу-хаута на проф. Драгостинов, стилът му работа като симбиоза между автор, творчество и певци в

една нова среда на вокално-инструменталното звучене на фолкорните творби.

Докторантката рзкрива отличителните белези на композиционния почерк в песенния цикъл: „фолклорното скатово пеене” и полифоничното разгръщане, използвани дори в подготвителния етап на разпяването, имитацията и каноничната форма на изказ, остинатното изложение и полизвучието..Тя прави детайлен анализ на отделните песни и обосновава пригодността на отделни фрази от музикалната тъкан за необходимото предварително разпяване.Карамфилова отчита качествено „интегриране” на стиловите елементи при оформяне на ново звуково пространство и художествено единство, където определяща роля има индивидуалния почерк на композитора Стефан Драгостинов. Акцентът в тази глава е върху педагогическите похвати, използвани от Драгостинов при формирането на вокално-изпълнителски способности сред певиците в условията на камерното музициране. Точно тук се открива приносното начало на докторската дисертация на Кристина Карамфилова.Тя изтъква най-важните прийоми в работата на композитора: основен фактор е никога нищо да не бъде последно и първостепенно място се отрежда на творческата свобод.Фолклорната ни култура трябва да бъде свободна във взаимоотношенията си и в синтеза със съвременните форми и жанрове в изкуството,твърди автора. Всичко в неговия метод е подчинен на това верую: разпяването става понякога със скатово и антифонно пеене, усвояването на правилно дишане, интонация, звукоизвличане, придобиване на музикална памет и импривизационност при традиционната орнаментика – всичко изхожда от иманентността на музикалната тъкан.

Т р е т а г л а в а е посветена на отзива от методическия модел на сред колегите вокални педагози. Чрез качествено педагогическо изследване докторантката цели да провери достоверността на хипотезата, че „чрез прилагането на предложения модел за вокално обучение, базиран на емблематични песни от цикъла „Звуковите икони” на Стефн Драгостинов, вокалното обучение на учениците със специалност „народно пеене”, се оптимизира, а качеството му се подобрява/.цитат на автора/. В това изследване бих искала да видя и числови /количествени/показатели за верността на тази хипотеза. Чрез таблици и диаграми Кристина Карамфилова убедително защитава този модел като перспективен и и изключително плодотворен в работата на педагога. Този модел се изгражда не по предварително установен план, а съобразявайки се с вокалните проблеми и недостатъци, проявени в

етапа на констатиране. Намирането на нови методи за тяхното корегирание е първостепенна задача. Тя акцентира на първоначалните наблюдения, на проверката на мелодичния слух, звукоизвличане, вокалообразуване, дишане, интонационна стабилност, артикулация, дикция, усет за многогласие, нотно-четивни умения. Гласовите недостатъци – вокални и фонетични, стегнатият или форсиран глас, носовото звучене, причините за неточно интониране, неправилното дишане, тремолиранто на гласа, вялото звучене, неконтролираното прекъсване на звука, нецентрализираният, разпилян звук са основни проблеми за началния етап на работа с певеца. Рапяването, певческата стойка, дишането и по-нататък висшият пилотаж - динамичната нюансировка и щриховка като елементи на най-висшата фаза – интерпретацията - са обект на най-детайлно изследване.

В 3 а к л ю ч е н и е може да се каже, че методическият модел в обучението по народно пеене, който Кристинс Карамфилова изследва във вид на докторска дисертация, е извлечен от практическата работа на проф. Стефан Драгостинов с вокалния ансамбъл „Драгостин Фолк Интернационал”. Блестящо защитената с оглед аргументацията, докторантска теза, че той е еднакво приложим и при соловите изпълнители го прави универсален, още повече, че пеенето в камерен ансамбъл усъвършенства вокалните умения на младите народни певци, повишава ефективността на изпълнителската дейност, развива естетически и художествен вкус, както и умение за работа в колектив.

В практически и приложен аспект изводите могат да бъдат обединени по следния начин:

1. Представен е методичен модел, съдействащ за развиване на фолклорния глас и система от методични единици в разпяването чрез елементи и фрази, взаимствани от цикъла „Звукови икони от България”.

2, Предложен е подход при овладяване на художествени изразни средства и усъвършенстване на артикулацията чрез скатови упражнения.

3, Нотирани са примери и модели - база за вокално обучение и обогатяване на репертоар.

4. Методичният модел свързва радикално соловия и ансамбловия подход при обучението на народните гласове, което е в духа на съвременното третиране на фолклора като източник на обновление и обогатяване на световната музика - най-значимия принос на настоящата дисертация.

Въз основа на проявените от страна на докторантката качества и умения за самостоятелно научно изследване, на доказани научни приноси и оригинално повествование давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензирания по-горе дисертационен труд и предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Кристина Иванова Карамфилова.

Проф. Д-р Дора Христова